

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української літератури, компаративістики і грінченкознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
та міжнародної діяльності

Наталія ВІННІКОВА

«17» 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НАУКОВИЙ СЕМІНАР «ЛІТЕРАТУРНА ГЕНЕРИКА,
ГЕНОЛОГІЯ, ІНТЕРСЕМІОТИКА»

для аспірантів

Спеціальності
Освітньо-наукової програми
Освітнього рівня

035 Філологія
Філологія
третього (освітньо-наукового) рівня

Київ–2025

Розробник:

Бровко Олена Олександрівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва

Викладач:

Бровко Олена Олександрівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва

Протокол від 17.01.2024 № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

(Олена БРОВКО)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми “Філологія”

17.01.2024

Гарант освітньо-наукової програми

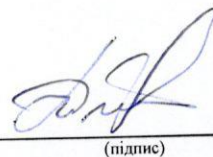

(підпис)

(Олена БРОВКО)

Робочу програму перевірено

17.01.2024

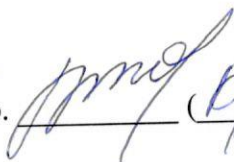
Завідувач аспірантури, докторантури

(підпис)

(Ілона ТРИГУБ)

Пролонговано:

на 2024/2025 н.р.

(Бровко О.В.) “16” 01 2025 р., протокол № 1

на 20__/20__ н.р. _____ (“__” 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (“__” 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (“__” 20__ р., протокол №__

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
ЛІТЕРАТУРНА ГЕНЕРИКА, ГЕНОЛОГІЯ, ІНТЕРСЕМІОТИКА		
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	3/90	
Рік навчання	2	2
Семестр	4	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, в тому числі:	90	90
Аудиторні	24	12
Модульний контроль	6	-
Самостійна робота	60	78
Форма семестрового контролю	Залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування у здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» умінь застосовувати міждисциплінарні здобутки для розкодування художнього твору.

Завдання навчальної дисципліни сформувані наступні умінь та навички відповідно до освітньої програми:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до генерування та обґрунтування нових ідей (**ЗК-1**);

- здатність до пошуку, обробки, систематизації, аналізу та критичної оцінки інформації з різних джерел; критичного мислення; аналізу міждисциплінарних явищ та процесів; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу (**ЗК-2**);

- здатність до громадянської та соціальної активності й відповідальності (**ЗК-8**);

- усвідомлення суспільної ваги моральних, культурних, наукових цінностей і шляхів їх збереження та примноження (**ЗК-9**);

- здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних принципів і знань та на основі відповідних загальнонаукових методів. Сприяти засвоєнню й осмисленню основних наукових концепцій, історії розвитку та сучасного стану філологічних знань, актуальних теоретичних і практичних проблем (**СК-1**);

- здатність планувати, обґрунтовувати та оцінювати філологічне дослідження та передбачати його результати (**СК-2**);

- здатність збирати дані для філологічного дослідження, науково систематизувати, аналізувати та інтерпретувати філологічні явища (**СК-3**);

- здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології з

використанням теоретичних та експериментальних методів **(СК-4)**;

– здатність аналізувати твори різних родів, жанрів, стилів, національних літератур у теоретико-літературних, культурологічних та компаративних аспектах; демонструвати розуміння проблем літературної стилістики, сучасних тенденцій літературознавчої генерики і генології. **(СК-6)**;

– здатність аналізувати явища української літератури в діяхронії та світовому контексті, визначати їхню специфіку, виявляти тенденції їх розвитку **(СК-7)**;

– здатність планувати і здійснювати комплексні наукові дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання, зокрема у міждисциплінарних напрямках; планувати, тактично й стратегічно організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології; здійснювати проектну діяльність на засадах лідерства. **(СК-8)**;

У процесі вивчення навчальної дисципліни важливо зосередити увагу на засвоєнні знань із таких питань: жанрові тенденції в літературознавстві 20 століття, когнітивна жанрологія, інтерсеміотичне перекодування.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Після опрацювання матеріалу дисципліни аспіранти набудуть здатності:

– демонструвати знання в галузі гуманітаристики, зокрема філології: глибоке розуміння ролі науки, освіти і культури в розвитку цивілізації; знання філософії та методології науки; застосування філософських ідей і концепцій у власних дослідженнях; знання структури, форм і методів наукового пізнання, їхньої еволюції, методології наукових досліджень **(РН-1)**;

– виявляти глибокі теоретичні знання в обсязі, необхідному для розв'язання професійних і науково-дослідних завдань, зокрема: основних класичних і новітніх філологічних концепцій; фундаментальних праць з обраного напрямку досліджень; змісту теоретичних і прикладних філологічних дисциплін; теоретичних і практичних проблем у галузі дослідження **(РН-2)**;

– складати, обґрунтовувати та оцінювати план і дизайн філологічного дослідження, передбачати його результати **(РН -7)**;

– професійно, аргументовано, етично виражено і соціально відповідально пояснювати сутність конкретних філологічних явищ та пов'язаних з ними наукових проблем і власну думку щодо них **(РН-15)**;

– критично оцінювати наукові філологічні напрями, школи, підходи і методи на основі їх аналізу, порівняння і класифікації **(РН-16)**.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Науковий семінар: Літературна генерика, генологія, інтерсеміотика»
Тематичний план для денної форми навчання

№	Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин за видами робіт		
			Аудиторна		Самостійна
			Лекції	Семінарс ькі	
Змістовий модуль 1. ГЕНЕРИКА, ГЕНОЛОГІЯ					
1	Літературна генологія як система: динаміка осмислення.	7	2	-	5
2	Генологія. Жанрові тенденції в радянському та пострадянському літературознавстві.	7	2	-	5
3	Жанр: нормативно-кваліфікаційний аспект.	7	-	2	5
4	Генологія. Основні жанрові концепції Заходу.	7	2	-	5
5	Жанр: генетично-еволюційний аспект	6	-	2	4
6	Когнітивна жанрологія.	6	2	-	4
7	Жанр: конвенційно-рецептивний аспект	4	-	2	2
	Модульний контроль	2			
Разом		45	8	6	30
Змістовий модуль 2. ІНТЕРСЕМІОТИКА					
8	Інтерсеміотичне перекодування: народження нових смислів	7	2	-	5
9	Синтез мистецтв як інтерсеміотичний переклад	12	-	2	10
10	Живопис та література: видозміни знаків.	7	2	-	5
11	Кіно та література: точки перетину	7	-	2	5
12	Знаки музики та літератури: точки взаємодій	7	2	-	5
	Модульний контроль	4			
Разом		45	6	4	30
Усього		90	14	10	60

Тематичний план для заочної форми навчання

№	Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин за видами робіт		
			Аудиторна		Самостійна
			Лекції	Практичні	
Змістовий модуль 1. ГЕНЕРИКА, ГЕНОЛОГІЯ					
1	Літературна генологія як система: динаміка осмислення.	2	-	-	2
2	Генологія. Жанрові тенденції в радянському та пострадянському літературознавстві.	7	2	-	5
3	Жанр: нормативно-кваліфікаційний аспект.	10	-	2	8
4	Генологія. Основні жанрові концепції Заходу.	10	-	-	10
5	Жанр: генетично-еволюційний аспект	10	-	-	10
6	Когнітивна жанрологія.	10	2		8
7	Жанр: конвенційно-рецептивний аспект.	7		2	5
Разом		56	4	4	48
Змістовий модуль 2. ІНТЕРСЕМІОТИКА					
8	Інтерсеміотичне перекодування: народження нових смислів	5	1	-	4
9	Синтез мистецтв як інтерсеміотичний переклад	5	-	1	4
10	Живопис та література: видозміни знаків.	5	1	-	4
11	Кіно та література: точки перетину	7	-	1	6
12	Знаки музики та літератури: точки взаємодій	12	-	-	12
Разом		34	2	2	30
Усього		90	6	6	78

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ГЕНЕРИКА, ГЕНОЛОГІЯ

Лекція 1. Літературна генологія як система: динаміка осмислення

Осмислення жанро-родової системи в давньогрецькій естетиці. Концептуальні погляди Н. Буало, Г.-Е. Лессінга і Д. Дідро. Родова концепція Гегеля і його послідовників. ОПОЯЗ. Міжродові утворення.

Основні поняття теми: жанр, генерика, генологія, статистична концепція жанру, жанротвірні чинники.

Лекція 2. Генологія. Жанрові тенденції в радянському та пострадянському літературознавстві

Ліричні, епічні, драматичні жанри. Жанрові модифікації.

Інтермедіальна, семіотична, метафорична жанрові теорії. Системи літературних жанрів М. Бахтіна, Д. Ліхачова.

Основні поняття теми: формалістичний підхід, морфологічна схема жанрів, інтермедіальна теорія жанру, семіотичні підходи в жанрології, метафорична теорія жанру, система літературних жанрів, літературні чинники жанрів, наукова класифікація жанрів.

Лекція 3. Генологія. Основні жанрові концепції Заходу

Феміністична критика жанру. Жанрові теорії Н. Фрая та Ц. Тодорова.

Основні поняття теми: жанр, жанрові константи, жанрові класифікації, пробахтінська, типологічна, формалістична, психологічна, структуралістська тенденції.

Лекція 4. Когнітивна жанрологія

Когнітивне літературознавство. Родо-видо-жанрова вертикаль. Тріадичні мікросистеми членування (жанр / піджанр / модифікація). Категорії жанрового виміру (рівень адресації, рівень функцій, рівень семантичний, синтаксичний рівень).

Основні поняття теми: когнітивність, метажанр, архіжанр.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ІНТЕРСЕМІОТИКА

Лекція 5. Інтерсеміотичне перекодування: народження нових смислів

Інтерсеміотичність, інтермедіальність: змістове наповнення понять. Екфразиси, інтерполяція.

Основні поняття теми: інтерсеміотика, інтермедіальність.

Лекція 6. Синтез мистецтв як інтерсеміотичний переклад

Синтез мистецтв як найвища форма взаємодії мистецтв.

Основні поняття теми: синтез мистецтв.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів

Вид діяльності	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		к-ть одиниць	макс. к-ть балів	к-ть одиниць	макс. к-ть балів
Відвідування лекцій	1	7	7	7	7
Відвідування практичних занять	1	7	7	7	7
Робота на практичному занятті	10	7	70	7	70
Виконання завдань для самостійної роботи	25	1	25	1	25
<i>Разом</i>			109		109
Максимальна кількість балів: 218					
Розрахунок коефіцієнта: $218:60=0,467$					

Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (заочна форма)

Вид діяльності	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		к-ть одиниць	макс. к-ть балів	к-ть одиниць	макс. к-ть балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2
Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	25	3	75	3	75
<i>Разом</i>			99		99
Максимальна кількість балів: 198					
Розрахунок коефіцієнта: $198:15=13,2$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії їх оцінювання (денна форма навчання)

Змістовий модуль 1. Підготуйте і проведіть серед магістрантів панельну дискусію “Множинність жанрових теорій: прогнози на майбутнє”.

Змістовий модуль 2. Підготуйте презентацію історії та функціонування літературного жанру твору, що є об’єктом вашого вивчення.

Критерії оцінювання:

Під час захисту самостійних проєктів будуть оцінені

- вміння вести дискусію,
- аргументованість власних думок,
- знання першоджерел,
- уміння визначати жанрові ознаки твору,
- самостійність.

(заочна форма навчання)

Змістовий модуль 1.

Завдання 1. Підготуйте і проведіть серед магістрантів панельну дискусію “Множинність жанрових теорій: прогнози на майбутнє”.

Завдання 2. Окресліть, будь ласка, критерії розмежування жанру й метажанру.

Завдання 3. Запропонуйте схематично, будь ласка, процес творення нового жанру.

Змістовий модуль 2.

Завдання 1. Підготуйте презентацію історії та функціонування літературного жанру твору, що є об'єктом вашого вивчення.

Завдання 2. При екранізації між літературою і кінематографом виникає своєрідна суперечність: кінематограф стосовно літератури займає агресивну позицію (твір перекладається на мову кіно так, як вважає це за потрібне той чи той постановник). *Як ви розумієте оптимальний варіант перекладу твору літератури на мову кіно?*

Завдання 3. Розкрийте, будь ласка, специфіку кінорецепції драматургічного тексту І. Франка «Украдене щастя».

Критерії оцінювання:

Під час захисту самостійних проєктів будуть оцінені:

- вміння вести дискусію,
- аргументованість власних думок,
- знання першоджерел,
- уміння визначати жанрові ознаки твору,
- самостійність.

6.3. Форма проведення семестрового контролю

Семестровий контроль проводиться у вигляді заліку за результатами поточної успішності з дисципліни «Науковий семінар: Літературна генерика, генологія, інтерсеміотика»

6.4. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	100–90 балів	Відмінно – відмінний рівень знань / умінь / навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82–89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань / умінь / навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75–81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань / умінь / навичок з незначною кількістю помилок
D	69–74 балів	Задовільно – посередній рівень знань / умінь / навичок із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60–68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань / умінь / навичок
F, FX	1–59 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням – досить низький рівень знань / умінь / навичок, що вимагає повторного проходження

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна:

1. Бовсунівська Т. В. Теорія літературних жанрів : Жанрова параигма сучасного зарубіжного роману : підручник / Т. В. Бовсунівська. – Київ : Київський університет, 2009. – 519 с.
2. Бовсунівська Т. Когнітивна жанрологія і поетика : монографія / Тетяна Бовсунівська. – Київ : Київський університет, 2010. – 180 с.
3. Жанри і жанрові процеси в історико-літературній перспективі / за ред. О. Кеби. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. – 224 с.
4. Качуровський І. Генерика та архітектоніка. Книга II / І. Качуровський. – Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. – 376 с.
5. Копистянська Н. Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства : монографія / Н. Х. Копистянська. – Львів : ПАІС, 2005. – 368 с.

Додаткова:

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття / за ред. М.Зубрицької. – Львів, 1996. – 633 с.
2. Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів / пер. з англ. Мар'яни Гірняк. – Львів : Літопис, 2004. – 384 с.
3. Жодані І. М. Інтерсеміотичність у творчості письменників Нью-Йоркської групи (Емма Андієвська і Віра Вовк) : автореф. дис. ... канд. філол. наук / Ірина Михайлівна Жодані. – Київ, 2007.
4. Література. Теорія. Методологія / упоряд. і наук. ред. Данути Ульцької. – Київ: Києво-Могилянська академія, 2008. – 543 с.
5. Мітосек З. Теорія літературних досліджень / Зофія Мітосек. – Сімферополь: Таврія, 2005. – 408 с.
6. Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина ХХ – початок ХХІ ст. / за заг. ред. В. Моренця. – Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. – 531 с.
7. Філологічні семінари. Постмодерні жанри: фікція чи полілог із традицією : збірник наукових праць / головний редактор М. К. Наєнко. – Київ : ВЦ «Київський університет», 2015. – Вип. 18. – 160 с.
8. Філологічні семінари. Інтермедіальність: теорія і практика : збірник наукових праць / головний редактор М. К. Наєнко. – Київ : ВЦ «Київський університет», 2016. – Вип. 19. – 232 с.
9. Художня література і кінематограф: проблеми інтерактивності : матеріали Всеукраїнської наукової конференції. – Кропивницький, 2012. – 160 с.
10. Червінська О. Аргументи форми : монографія / Ольга Червінська. – Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. – 384 с.
11. Шаповал М. Інтертекст у світлі рампи: міжтекстові та міжсуб'єктні реляції української драми : монографія / Мар'яна Шаповал. – Київ : Автограф, 2009. – 352 с.